

MÁSOKAT HÍVÓ HANG

GOBBY FEHÉR GYULA

Aratás idején a malom előtt hosszú kocsisor áll. A legtöbben kora hajnalban, még sötétben érkeznek, beállnak csöndben a sorba, az ismerősöket is kezük intésével üdvözlik, nem zavarják a szunyókálókat, hangosabb szó ritkán bolygatja meg a csöndet, csak ha már valamelyik újonnan jött sehogy se bír a lovaival. Elégedetten várakoznak. A termés zsákokba rakva, s míg bóbiskolnak a hajnali derengésben, orruk a friss búza illatában dőzsöl, a határ felől kései aratók kiáltozását hozza a szél, az jár eszükben, mennyit kellett dolgozniuk, eszükbe jut, milyen fekete volt a zsíros föld, mikor kifordult a csillogó eke nyomán, eszükbe jut, hogy lógott a cigaretta a szövetkezet lompos traktorosának alsó ajkáról, hogy csörög a vetőgép láncja, el kell vinni a műhelybe, tegyenek újat rá, hogy kivillant az asszony combja, mikor lehajolt, hogy megnézzze, milyen a serkedő növény gyökere, hogy reszketett a fűnyi búza, mikor tavaszi szellő fújta meg, hogy izzadtak, míg a közeli tanyáról hatalmas kannákban cipelték a vizet a hörcsögök kiöntésére, a kapanyél suhintása, mikor előtűnt a prüszkölő állat laposra ázott feje, az ég reménykedő bámulása, talán nem lesz jég, az öregasszonyok egyhangú mormolása, az idegesítő imádkozás, a kétségek: érdemes-e biztosítani a termést, az ingadozás a biztosítóintézet szakemberének okoskodó érvelése és a kopott bukszában lapuló gyűrött papírpénz némasága között, a por, ami a lovak lába nyomán fölszállt a dűlőúton, a kalászkok méltóságos főhajtása, mikor kezükkel a sűrűjébe nyúltak, hogy tenyerükön, bőrük tapintásával, szájukban, nyelvük izlelőtestecskeivel, orrukkal érezzék meg, eljött-e már az aratás

ideje, a kombájn zúgása, ahogy legeli a termést, a teli zsákok puffanása, az izgalom, amikor számolták, hány zsákkal termett, miközben a gyerekek ide-oda rohangáltak a sárga lándzsákkal szurkáló tarlón, mindez eszükbe jut, amint ott szünyókálnak a malom előtt, a biciklin érkező raktárosra várva, aki álmosan dörzsöli a szemét, mindenbe beleköt, mormogva szitkozódik, de nem szabad ellentmondani neki, mert sok pénz függ tőle, majd egyévi munkának minden elismerése.

Csöndben ülnek, amíg a főutca felől szemükbe nem villan az első napsugár. Ez a jeladás az általános mozgolódásra. Józsi bácsi előveszi a szalonnát, mások pálinkával teli literes üveget húznak elő az ülés alatti friss szalmából, a harmadik kocsi alatt éktelen visítással marja egymást két kutya. A malom ajtaja kitárul, kikukucskaál az éjjeliőr, vállán vastag télikabát, mindenki elámul, hogy tűri magán ebben a melegben. Egymás után érkeznek a malomban dolgozó munkások, a raktáros alig köszön a hangos jóreggeltekre, megindul a beszélgetés, mennyi termett? hát neked? az idén jól bevált a hazai, de az olasz kisebb lett, mint gondoltam, nekem eleget hozott, majd meglátjuk, mennyit csapnak le a nedvességre. Többen észreveszik, hogy Józsi bácsi nagyon kedvetlen, hiába kínálgatják a literes üveggel, a fejét rázza, a szalonnát is valahogy nehezen nyeli, mintha nem vágna a bicskája. Kérdezgetni kezdik, mi a baj? a felesége jól van? hát a gyerekek? azok is jól vannak? igen, otthon minden rendben van, a termés is elégnék ígérkezik, nem panaszkodhat. Hát akkor mi a baj?, kérdezi a mögötte álló, rövid nyakú paraszt, úgy lógatod a fejed, mint a beteg tyúk, mondjad már meg, mi a bajod, hátha segíthetünk. Nem a családdal van baj, Józsi bácsi leteszi a kést az ülésre, másról akarok beszélni, tudjátok, merre lakok, a hallgatóság bólogat, a nádas mellett jöttem el reggel, s látom, hogy valaki ül a pallón, ahol a gyerekek szoktak fürdeni, olyan furcsán ült, ferde nyakkal, mintha a holdat nézné, vagy mintha valami görcs rántotta volna össze, hát leszálltam a szekérről, meg kellett néznem, ki az, nem hagyhatom bajban.

Elhallgat, körülötte gyűlnek az emberek, ki volt az? tán a legények megbicskáltak valakit? koldus volt? szökött fegyenc? Józsi bácsi hallgat, nehéz erről beszélni, odamentem, azt hittem, beteg, vagy már nem is él, mert olyan meredten ült, a szekér zörgésére sem fordult meg, márpedig az én szekerem nem pullman-kocsi, az emberek bólogatnak, ki volt az? no, ki volt? ki lehetett? Bökd már

ki, a rövid nyakú, meddig kéreted magad? Józsi bácsi tétovázik, mintha azon törné a fejét, folytassa-e, amit elkezdett, Szekeres tanár úr volt, hangja elvékonyodott, képzeljétek el, hajnali kettőkor ott ült Szekeres tanár úr a palló végén, fejét furcsán az égre görbítette, és mikor megérintettem, nem akart felém fordulni. Tátva maradt a szám, úgy elszornyedtem, mikor fölébe hajolva megláttam az arcát, pedig már az is, hogy kora hajnalban kinn kószál a falun kívül, már magában az is érthetetlen, hát még mikor bele-néztem az arcába, és megláttam, hogy keserű görcsben van az arca, és könnyezik. Könnyezett? egy hosszú szoknyás asszony ezt nem állhatja szó nélkül, a tanár urak is könnyeznek? Hallgass már, ne zavarj, hadd mondja el, mit látott, az emberek izgatottan figyelik a kocsik bakján fészkelődő öreget, majd beszélsz aztán, most hallgass Józsi bácsira, igen, az öreg felemeli a hangját, igen, a hatás kevéért újra tétovázik, vagy úgy tesz, mint aki tétovázik, igen, a szalonnát beleteszi a kendőbe, igen, a kést megtörli a nadrág szarában, igen, csomót köt a kendő négy sarkán, igen, az emberek feszengnek, igen, a tanár úr sírt a pallón, de az még semmi, véres volt az arca.

Én gondoltam, én már gondoltam, a szürke szoknyás nem tudja kivárni a történet végét, biztosan megverték, és azért sírt, ki tudja, kinek udvarolt, aztán hazaért a férj, és adj neki! Ugyan hallgass már, többen is ráförmednek, ne kotyogj bele, és mondja, Józsi bácsi, nem kérdezte meg tőle, hogy mit keres ott, a rövid nyakú közelebb hajol, megkérdezte tőle, ki bántotta? Az öreg elégedetlenül finto-rog, kinek nézel te engem, hát persze, hogy megkérdeztem, az volt az első dolgom, hogy fölemeljem, nem bírtam nézni, hogy olyan furcsa módon ül ott a pallón, mint akinek a gerince eltört, idege-sített, ahogy ült, görcsbe merevedve, de mégis magát elhagyva, ne üljön így, tanár úr, mondtam neki, az isten szerelmére, ne üljön így, de csak lógott a kezem közt, elhagyta magát, hát én nem bírtam kiegyenesíteni a derekát, tudjátok, mekkora ember, alábújtam, éreztem, hogy a könnye vagy tán a vére is a nyakamba csöpög, ettől még idegesebb lettem, nem vagyok félős, másképpen nem is maradtam volna kinn a szálláson, bejöhettek volna már, hívott a fiam is, a lányaim is a faluban laknak, ismeritek őket, de most azt akarom elpanaszolni, hogy megijedtem, a hold képe látszott a vízen, olyan fekete ott a nádas vize, mint a szurok, nem is kellene oda engedni a gyerekeket, nem fürdőzésre való hely az, a hold vilá-

gított a vízből, a tanár úr meg csak lógott a hátamon, és sokáig nem szólalt meg, úgyhogy könyörögni kezdtem neki, tanár úr, szólaljon meg, az isten szerelmére, szólaljon meg, ha nem érzem, hogy valamije csöpög a nyakamba, már azt képzeltem volna, hogy halott, de nem lehetett halott, láttam, hogy lélegzik, tanár úr, mondtam neki, én úgy itt hagyom magát, mintha itt se lettem volna, szólaljon meg! és lihegni kezdtem a súlya alatt, rá kellett jönnöm, hogy nem bírom kiegyenesíteni, se fölállítani, se leültetni nem tudtam, csak álltam ott görnyedezve, már megbántam, hogy leszálltam a kocsiról, mit érdekel engem, ki öli magát vízbe, nem vagyok én mentőangyal, úgy éreztem, hogy egészen merev már, szólaljon meg! nem tudtam, mihez folyamodjak, elkezdtem kapálózni, hogy kiszabaduljak a hóna alól, de nem segített, csak lógott rajtam teljes súlyával, öreg vagyok én már az ilyen teherhez, szólaljon meg! a végén hanyatt löktem, úgyhogy a feje a palló deszkáján koppant, tanár úr, szólaljon meg! már majdnem segítségért kiabáltam, bár ki jár a határban kettőkor, de hát a csöndben messze hallik a hang, reszkettem a méregtől meg az idegességtől, mikor meghallottam, hogy beszél. Az még rosszabb volt, mint mikor hallgatott. Vinnyogó hangon beszélt, mint a kölyökkutyák, ha megszorítják őket, halálra rémültem a hangjától, ha nem akart ijesztgetni, akkor nagyon furcsa állapotban lehetett. És mit mondott?, az emberek kíváncsian nyújtogatják a nyakukat, mit mondott, ki bántotta? Valamilyen hangról beszélt, Józsi bácsi a fejét csóválja, valamilyen hangról beszélt, de nem értettem, mit akar a hangokkal, talán, hogy egy hang hívta ide, vagy hogy én hívjak másokat segítségül, nem értettem, a hajam is égnek állt, gyerekkoromban a templomban félttem így, mikor a papunk, az öreg tiszteletes, akit öt éve temettünk, biztos emlékeztek rá, mikor azt mondta, hogy az ördög hangja csábít majd el bennünket, és kimeresztette a szemét, amúgy is olyan düledt szeme volt, meg dús, fekete szemöldöke, az orra felett összenőtt, akkor ilyennek képzeltem el az ördög hangját, ilyen egyhangú, gonosz vinnyogásnak, aminek az ember nem tud ellenállni, Szekeres hangja is ilyen volt, a hívó hangról beszélt folyton, csak mondta, mondta, mondta, megállíthatatlanul. A legjobb lett volna nem beszélnem róla, mert a gondolatára is megborzongok, szörnyű.

És akkor? Akkor elszöktem onnan. Ott hagyta? Ott hagytam én. Nem gondolt rá, mi lesz vele? Nem gondoltam, örültem, hogy

megúsztam élve, úgy megijesztett a viselkedése. És most hol lehet a tanár úr? Bánja fene, majd előkerül. Ha vízbe ölte magát? Mit tehettem volna, fölemelni se bírtam. Szólni kellett volna előbb. Minek szóljak, ha öngyilkos akart lenni, már késő lett volna a segítség, ha meg csak a magányra volt szüksége, jobb, hogy ott hagytam. A malom ajtajánál megjelenik a raktáros, gyereünk emberek, kiáltja, sokan várapoznak, ne húzzuk az időt. Eddig se mi húztuk, a rövid nyakú a foga közt mormog, mindenki a szekerehez siet, megkezdődik az átvétel. A malom előtti nagy mérlegre rááll az első kocsi, a raktáros villámgyors kézzel löki ide-oda a mérleg skáláján a mérő súlyt, a munkások már viszik az első zsákokat, a paraszt méltatlankodik, mert szerinte túl nagy százalékot von le a raktáros a búza nedvességére. Az emberek beszélgetnek még Szekeres tanárról, de szemük az átvétel folyamatát figyeli, mindenki számol magában, mormog, reménykedik, ha a búza ennyi, a levonás ennyi, az ára annyi, akkor mire jut majd a bevételből. Számol a szürke szoknyás asszony, a fontoskodó rövid nyakú, Józsi bácsi és mögöttük mind a megrakott kocsikon ülők. Míg a mérő súly hang nélkül siklik a skálán mindig újabb számok felé, a kocsikon tervek születnek, tervek felhője száll a főutcai boltok felé, messzebb a szomszéd város előkelő áruházai, a főváros divat- és autószalonjai, a külföldi lerakatok, a sose látott szépségű, az elérhetetlenül távoli, a csodát és varázslatot maguk köré árasztó ismeretlen dolgok felé. Varrótűkészletet vásárol magának a hosszú szürke szoknyát viselő asszony, kezében érzi már a fényes kis tárgyak keménységét, tenyerébe ne szúródjanak. Cipőt vesz a rövid nyakú paraszt, kifordított bőré, puha, barna cipőt, amiben nem hallatszanak a léptek, s a porban mögöttük recés nyom marad. Fekete öltönyt varrat a harmadik kocsin ülő, ősz hajú bácsi, mosolyog, mert érzi, hogy a szabó keze a hónalja alatt matat, nadrágja feszes, éle akár a borotva, utoljára legénykorában viselt ilyet. Mögötte az asszony mosógépek közt válogat, nekem órás kell, magyarázza, olyan tízprogramos, óraszerkezettel, hogyha elmegyek is, dolgozzon a gép. Az a fiatal ember traktort hajt, magasabbat és erősebbet, mint a szövetezeté, jobb keze a váltón, balja a kormányon, néha egy pillanatra elengedi, de csak annyira, míg int az elhagyott szekerek bámuló gazdáinak. Motorkerékpáron rohan a következő, arca szinte fölismerhetetlen a hatalmas szemüveg mögött, bukósisakján virít névjele, ha utánanéznek arról ismerik meg. Szoknyák, nadrágok,

kerek, csapkodó villanytűzhelyajtók, jégszekrényből hulló kockajég száll a várakozók felett, s ahogy a mérő súly hintázik jobbra-balra, úgy süllyed és emelkedik az álmok kavargó tömege.

Nem megy mindjárt haza, aki átadta a bűzát. A malom körül nő az üres szekerek száma. Az emberek társalognak, eszegetnek, áldomást isznak. Mennyi termett? Mennyit vont le? Mennyit kaptál érte? Kétszer-háromszor megkérdezik egymástól ugyanazt, és kétszer-háromszor felelnek rá, mintha meg akarnának bizonyosodni a valóságról. Tekintetük gyakran a malom magas tárolótornyára téved, mögötte ömlik, kavarog, illatozik, szárad az ő búzájuk is. Mellettük piacra siető asszonyok haladnak el, egy vasutas az állomás felé igyekszik, az orvos piros autója dudálva tör utat magának.

S egyszer csak az utca végén megjelenik Szekeres tanár. Először nem veszik észre, csak amikor elhalad a leghátul várakozó három kocsival, akkor köszön rá a bakon ülő fiatalember harsányan, Jónapot, tanár úr! Szekeres nem hallja a köszönést, annál inkább a többiek, a beszélgetők elcsöndesednek, a rövid nyakú oldalba böki Józsi bácsit, itt a Szekeresed, most megkérdezheted tőle, mit csinált éjnek idején a nádasban. Az öreg hátrafordul, erőlteti a szemét, hol? kérdezi rémülten, hol? és nem véres? A magas, hajlott hátú tanár szája sarkából alvadt vér csíkja húzódik lefelé, ruhája gyűrött, de más baja nincs, megszokott rogyadozó lépteivel halad az utcán, mereven maga elé néz, nem látni, hogy észrevenné a maga keltette érdeklődést. Ivott, az ősz hajú bólogat, ivott, gondoltam én, hogy azért viselkedett olyan különösen, mert ivott, nem ivott, Józsi bácsi hangja emelkedik, én igazán közel voltam hozzá, megéreztem volna a leheletén, de az tiszta volt, inkább vérszagú, ugyan, az ősz hajú csóválja a fejét, lefogadom, hogy részeg még most is, nézd meg, hogy megy, tiszta sor, mint a tök. Két kamasz a tanár elé áll, fülük belepirosodik a merészségbe, nem köszönnek, az arcába akarnak nézni, nyakukat kíváncsian előrenyújtják, félnek, mi fog történni, de nem történik semmi, a fehér arc folyamatosan közeledik hozzájuk, a megalvadt vér szalagja feketedik benne, kénytelenek szétugrani, mert különben összeütköznének. A tanár viselkedése inkább furcsa, nem kihívó, de a kamaszok nem állják meg, érzik, hogy rajtuk az emberek szeme, utána fordulnak, egyikük elkapja a karját. Tanár úr, nem is lát bennünket? Szekeres nem felel, amint elengedi a karját fogó kéz, megy tovább, de a kamasz újra utánakap, tanár úr, én vagyok a Kis Zoli, tavaly még tanított, nem

emlékszik rám? Szekeres némán áll, szeme se rebben, pedig a tűző nap felé fordult az arca, a köréje gyűlő emberek idegenkedve nézik, többen bátortalanul köszönnek neki, de választ nem kapnak, csak áll az emberek gyűrűjében szótlanul. Egy kocsi legördül a mérlegről, a raktáros kiabál, na, mi lesz? a következő kocsin senki se ül, a mögötte levő asszony ügyesen megkerüli, ráhajt a mérleg süpedő kockájára, megbolondult a Szekeres, azt bámulják, közli a munkásokkal, de már meg is bánja, hogy szólt, néhányan elira-modnak, a raktáros bosszúsan int, várjon egy kicsit, megnézem, miért csinálják a kavarodást! Az asszony, most már csak mérje le, ha ráálltam, de a raktáros már megy is, az asszony káromkodik, a lovak riadtan rántanak tovább a kocsit, most azokat szidja.

A malom sarkánál csődület támadt. A tanárt lökdélődző emberek szoros gyűrűje fogja körül. Egyesek a szomszéd ház kőkerítésére másztak föl, onnan figyelik, mi történik. A raktáros gorombán félrelöki az útjába akadókat, ne húzzuk az időt, úgy látszik, ez a szavajárása, ne húzzuk az időt, vigyázzanak, álljanak félre! A tanár előtt a hosszú szoknyás asszony ágál, én vagyok, Vörösne, hall engem? tanár úr, nálunk lakott két éve, nem emlékszik rám? Mézesmázos hangon beszél, ahogy beteg gyerekekhez szoktak, tanár úr, emlékszik, milyen jó tyúkhúslevest főztem én magának minden vasárnap, még az ujját is megnyalta utána, mondta is, hogy ilyet csak az édesanyja tudott készíteni valamikor, az asszony a szemét törölgeti, most meg így kell viszontlátnom magát, nagybetegen, mit ad még az isten? mindig csak a baj szaporodik, a kötényt emeli szeméhez. A tanár mereven áll, néha előrebillen, de csak néhány centimétert, miket beszél, Vörösne, az ősz hajú, ez az ember tökrészeg, nézzenek csak rá, lehet, hogy nem érezni a leheletén, ki tudja, mit ivott, de a fejemet teszem rá, hogy valahol alaposan beakasztott. Ne húzzuk az időt, a raktáros félrelöki a túl közel állókat, és a tanár elé lép. Hol járt, tanár úr?, két kézzel markolja meg a halottsápadt ember mellén az inget, mondja meg, mit követett el? Teljes erejéből megrázza, nincs időnk itt álldogálni, azonnal mondja meg, mit csinált? A rázásra sincs válasz, a hosszú szoknyás felsikolt, mit csinál szegény beteggel, ugyan már, hallgasson, a rövid nyakú izgatottan nyel, nem beteg ez, tetteti magát. A raktáros belevörösödik lassan az indulatba, miért nem beszél, ordít, ha elkövetett valamit, úgymint megtudjuk! Térjen magához, hirtelen csönd lesz, mert a raktáros pofonüti a tanárt, azonnal valljon be mindent! Szekeres

arca félrecsapódik, lassan fordítja vissza, ajkai közül újra szivárogni kezd a vér, szája szétnyílik, halk vinnyogó hang jön ki belőle, mi vagyok én?, eleinte senki sem érti szavait, Józsi bácsi befogja a fülét, mint az ördög hangja, az öreg hátrál, fenekével tör utat magának, nem bírom elviselni ezt a vinnyogást, én elmegyek, a raktáros a fülét hegyezi, mit mond? nem értem, mi vagyok én, csak másokat hívó hang, a tanár szájából sípolva tör elő a szó, mi vagyok én, csak másokat hívó hang, az emberek döbbenet állnak, mi vagyok én, csak másokat hívó hang, egymást lökdöszik, érted-e, mit mond?, sugdolóznak olyan halkán, hogy a tanár lélegzettel együtt kitörő sípolása hangzik legmesszebbre, mi vagyok én, csak másokat hívó hang, azt mondja, suttojják, hogy mi vagyok én, csak másokat hívó hang, és mindenki suttojja magában és félhangosan Szekeressel együtt, mikor megismétli, mint akit nem lehet leállítani, hogy mi vagyok én, csak másokat hívó hang.

Egy percig úgy hangzik az egész, mint a templomi kórus éneke, mi vagyok én, csak másokat hívó hang, a tömeg engedelmesen mondja a sípoló tanár után, mi vagyok én, csak másokat hívó hang. Az emberek egymás arcát fürkészik, mi vagyok én, néhányan elmosolyodnak, másokat hívó hang, kíváncsian ízlelgetik a szavakat, a lábak között előrefurakvó gyerekek is mondják már, amit a többiek, békés tüntetőkhöz hasonlít a tömeg, csendes mormogás fut át időnként rajta, az emberek szeme befelé fordul, nem beszélgetnek, tiszteletteljes ez a hallgatás, mintha régen begyakorolt szertartást végeznének. Aztán a raktáros váratlanul bődul egyet, ember! maga bolonddá tesz bennünket, maga feltartja a búza átvételét, érti? A tanár csak áll, ki vagyok én, szeme megmozdul, mintha észrevenné, hol is van, másokat hívó hang, szája egyenletesen mozog, ember!, ordítja a raktáros, ember!, a vinnyogás nem szűnik meg, az ember a másokat hívó hang, micsoda?, a raktáros újra megmarkolja az ingét, maga csúfot űz belőlem, a tanár hangja lehalkul, a fejét lehajtja, ki hall meg engem? csak másokat hívó hang, a raktáros lekever neki egyet, nyavalyás! ezt érdemled, a pofon nagyot csattan, a tanár megtántorodik, ki hall meg engem?, a raktáros még jobban dühbe gurul, másokat hívó hang, kezét ökölbe szorítja, úgy vág az arcába, majd adok én neked hangot! A tanár emeli a kezét, védekezne vagy ütne, nem tudni, ki hallja meg a hangom, a raktáros gyorsabb, teljes erejéből lecsap. A két kamasz alig várja, hogy valami történjen, rávetik magukat a tanárra, a hosszú szoknyás

sikoltozik, ne bántsák, beteg! az ám!, a rövid nyakú, beteg a feje, de majd egy kis verés rögtön kigyógyítja a bajából, a tanárnak újra folyik a vére, hátratántorodik, szembetalálja magát az ősz paraszttal, nekiesik, az fölmordul, verekedni akarsz, résszegeksedsz?, nagy lendülettel hasba vágja, a vinnyogás megszűnik, a tanár hangja megbicsaklik, ki hall?, a kamaszok egyike belerúg hátulról, ő is megpofozott az iskolában, most meg tettette, hogy nem emlékszik rám, pedig én vagyok a Kis Zoli, s ha ő a másokat hívó hang, hát most megkapta másoktól, amit akart. Társa röhög, Szekeres hörög a földön, szája mozog, mintha mondana valamit, de csak vérhólyagok jönnek elő, érthető szó nem hagyja el a száját.

A raktáros int az egyik munkásnak, eredj, hívd ki az orvost, mindenki látta, mi történt, igaz? Körülnéz, az emberek hallgatnak, Szekeres ránk támadt, és örültségeket beszélt, igaz? Egyesek hátrálnak, a hosszú szoknyás a szája elé emeli a kezét, nem lehetett vele bírni, muszáj volt megfékezni erővel, igaz? A tömeg oszladozik, legtöbben igyekeznek vissza a szekerükhöz, a raktáros, ne húzzuk az időt, emberek, sose leszünk készen az átvétellel, ne húzzuk az időt! Megindul vissza a mérleghez, hátra se néz, mindenki látta, mi történt, a kamaszok már eltűntek az utcáról, a tanár egyedül fekszik, a kocsikról némán nézik, a mérőszűly szaladgálni kezd a mérőskálán, a raktáros rekedten ordít, igenis nagy a nedvességtartalma, ha nem tetszik, viheti máshova, a paraszt a fejét csóválja, hol kapok sort ilyen későn, egyik szomszéd faluban sem, nahát akkor!, a raktáros int, a munkások lihegve nyúlnak a zsákok után, Szekeres nyögve fordul hasra a járdán, a kocsikon pattintgatnak a lovaknak, előrébb mozdul a sor, a rövid nyakú mormog a bajsza alatt, másokat hívó hang, vállat von, és fölszalad a szemöldöke.